

ÅRSRAPPORT

SUNDHEDS- OG OMSORGSFORVALTNINGEN

2006

ÅRSRAPPORT

SUNDHEDS- OG OMSØRGSFORVALTNINGEN
2006

Kilder

Danmarks Statistik

Københavns Statistisk

Københavns Kommunes Økonomisystem

Københavns Kommunes Visitationssystem

Københavns Omsørgs System

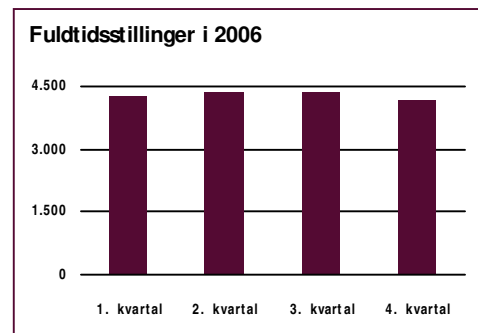
KMD's løn- og personalesystem

Sundheds- og Omsørgsforvaltningens ledelsesinformationssystem

Tids- og opgaveplanlægningssystemet Vagtplan

PERSO N ALE

Antal fastansatte medarbejdere på plejehjem er faldet med 124 fuldtidsstillinger i løbet af 2006, og personalet tæller nu i alt 4.154 fuldtidsstillinger.

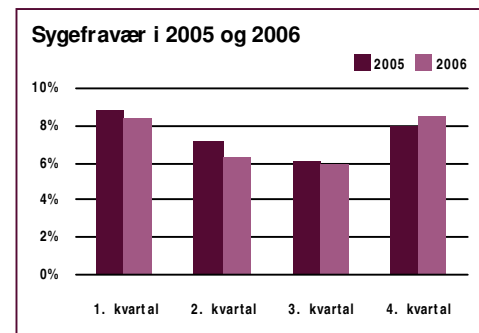
Udvikling i antal fuldtidsstillinger på plejehjem i 2006

87% af medarbejderne på plejehjem er kvinder. Hovedparten af kvinderne er over 40 år (56%), mens 1/3 af alle ansatte er over 50 år.

På grund af rekrutteringsproblemer og sygefravær bruger plejehjemmene forholdsvis mange vikarer. I 2006 var vikarudgifterne i alt knap 90,5 mio. kr. Udgifterne er vokset jævnt i løbet af året og de er således dobbelt så høje i 4. kvartal som i 1. kvartal.

SYGEFRAVÆR

Sygefraværet har i de seneste år været et fokusområde på plejehjemmene, hvor der er arbejdet målrettet med at sænke fraværet.

Udvikling i sygefraværet på plejehjem i 2005 og 2006 i procent af normeret arbejdstid

I 2006 var det samlede sygefravær 7,3%, hvilket er et fald i forhold til 2005, hvor det lå på 7,5%.

Faldet afspejler et fald i både fravær af kort og lang varighed, der nu hver udgør ca. halvdelen af det samlede fravær. I begge år er der sæsonvise udsving med højere sygefravær i 1. og 4. kvartal.

Desuden er der en tendens til, at sygefraværet er højere for kvinder (7,5%) end for mænd (5,7%).

ØKONOMI

Årsregnskabet viser, at plejehjemmene i 2006 har et merforbrug på 43,6 mio. kr. svarende til 2,5%.

Heri indgår ikke centrale puljemidler, der dækker de tværgående driftsudgifter, f.eks. arbejdsskadeerstatninger. Uforbrugte midler fra den centrale pulje reducerer merforbruget til ca. 16 mio. kr.

FO RO RD

Hvor mange ældre bor i Københavns Kommune? Hvor stor en del af de ældre har hjemmehjælp, og hvor mange bor på et plejehjem? Hvor meget hjælp får de ældre, og hvad får de især hjælp til?

Svarene på disse spørgsmål og mange andre kan du finde i denne årsrapport, hvor Sundheds- og Omsorgsforvaltningen tegner et billede af årets udvikling inden for ældreområdet i København.

Formålet med årsrapporten er at perspektivere tendenserne på tværs af året. Den indeholder et resumé af statistiske data om ældrebefolkningen, aktiviteter, tilsyn, personale og økonomi i 2006.

I årsrapporten for 2006 er fokus på myndighed, hjemmepleje og plejehjem, men det er målet, at rapporten næste år skal indeholde oplysninger om alle arbejdsområder i Sundheds- og Omsorgsforvaltningen, bl.a. sundhed, træning og pension.

Et fælles billede af status og udviklingstendenser inden for ældreområdet er et vigtigt grundlag for indsatsen i det kommende år - både når der skal diskuteres politiske prioriteringer og i det daglige arbejde med at forbedre forholdene for de ældre borgere i København.

Vi håber, at mange vil få glæde af dette overblik.

København, marts 2007

Mogens Lønborg
Sundheds- og Omsorgsborgmester

Jesper Fisker
Administrerende direktør

INDHOLD

Ældrebeholdning.....	4
Myndighed.....	6
Hjemmepleje.....	10
Plejehjem.....	13

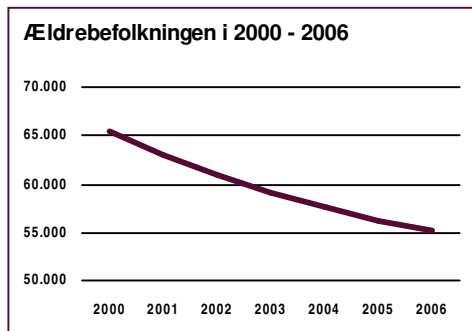
RED AKTION

Københavns Kommune
Sundheds- og Omsorgsforvaltningen
Sjællandsgade 40
2200 København N
Tlf. 3530 3530
www.kk.dk

ÆLDREBEFOLKNING

Antallet af ældre borgere over 65 år i København er faldet med næsten 12.500 personer siden 2000.

Aldersgruppen over 80 år er faldet relativt mest og tæller nu 22% færre borgere end i 2000, hvorimod faldet blandt de 65-79-årige er 17%.

Udvikling i antal borgere over 65 år fra 2000 - 2006

Befolkningsprognosen viser, at udviklingen nu er ved at vende, og ældrebeholdningen forventes at vokse med ca. 10.000 personer i de næste 15 år.

Antallet af ældre over 80 år fortsætter dog med at falde, og hvor de ældste ældre i dag udgør 35% af ældrebeholdningen, vil de udgøre 22% i 2020.

I løbet af 2006 faldt antallet af ældre med 1.071 personer, hvilket svarer til 1,9%. Det skyldes især et fald i aldersgruppen over 80 år.

1. januar 2007 er der i alt 55.144 ældre borgere i Københavns Kommune, og de udgør dermed 11% af hele befolkningen. Der er dog stor forskel på lokalområderne, da 8% af borgerne er over 65 år

på Nørrebro, mens det gælder for 14% i Vanløse/Brønshøj/Husum.

ALDER, KØN OG CIVILSTAND

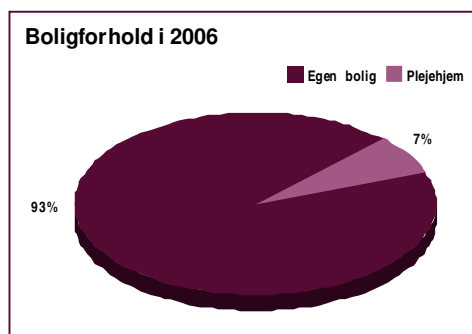
Hovedparten af de ældre i København (65%) er mellem 65 og 79 år, mens 35% er fyldt 80 år.

62% af ældrebeholdningen er kvinder. Andelen af kvinder stiger med alderen, og kvinder udgør således 73% af de ældre i aldersgruppen over 80 år.

Omkring 1/3 af de ældre borgere er gift, mens 2/3 enten er enker/enkemænd, fraskilte eller ugifte. En stor andel af de ældre kvinder er enker (45%), hvor langt færre af mændene er enkemænd (16%). Det skyldes, at kvinder har en relativt højere middellevetid end mænd.

BOLIGFORHOLD

Langt størstedelen af de ældre i København bor i egen bolig (51.244 personer).

Borgere over 65 år fordelt på boligtyper pr. 01.01.2007

7% af ældrebeholdningen (3.900 personer) bor på et plejehjem.

PLEJEHJEM

Der er i alt 57 plejehjem i Københavns Kommune. En del drives af Sundheds- og Omsorgsforvaltningen, mens andre er selvejende institutioner, der har en driftsoverenskomst med forvaltningen.

KAPACITET

1. januar 2007 er der i alt 3.423 almindelige plejehjemsboliger i kommunen; heraf 1.339 boliger på kommunale institutioner og 2.085 boliger på selvejende institutioner. Boliger på selvejende institutioner udgør dermed knap 2/3 af alle plejehjemsboliger.

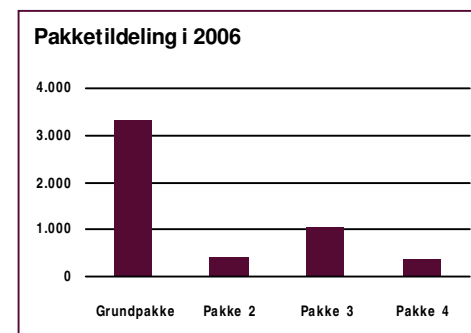
Sammenlignet med starten af 2006 udgør det et fald på 216 pladser. Dette dækker dog over et fald på 236 pladser på de selvejende institutioner, mens der i samme periode har været en stigning på 20 pladser på de kommunale institutioner.

PAKKETILDELING

Indførelsen af BUM på plejehjem betyder, at alle plejehjemsbeboere får tildelt en ydelsepakke, som indeholder forskellige ydelser afhængig af borgerens konkrete behov.

Der er i alt 6 pakker, som alle indeholder både praktisk hjælp og personlig pleje. Alle borgere tildeles en 'grundpakke' og kan herudover blive visiteret til en pakke 2, 3 eller 4 afhængig af plejehjemsbehovet (4 angiver det største plejehjemsbehov).

Endelig kan visitator tildele en 'specialpakke' til borgere med særlige behov. Omfanget af specialpakken kan variere.

Beboere, der modtager plejeboligpakker pr. 01.01.2007

Pakketildelingen kan give et billede af, plejehjemsbehovet hos plejehjemsbeboerne. Her er det karakteristisk, at over halvdelen af beboerne tildeles en pakke 2, 3 eller 4 ud over grundpakken.

TILSYN

Der gennemføres årligt to tilsyn på alle plejehjem i Københavns Kommune - et uanmeldt tilsyn og et anmeldt tilsyn. Det uanmeldte tilsyn har fokus på opgaveløsningen, mens det anmeldte tilsyn i handler om fremadrettet udvikling af indsatsen.

Der er gennemført i alt 123 tilsyn med plejehjem i 2006. Heraf er de 59 anmeldte tilsyn, mens de 64 er uanmeldte tilsyn.

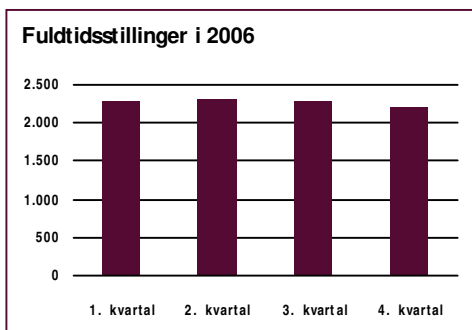
De uanmeldte tilsyn medførte ikke anmærkninger for alvorlige pleje- og omsorgssvigt. Der blev dog givet 41 anmærkninger for større mangler, især vedrørende plejeplaner og medicinadministration.

De anmeldte tilsyn resulterede i anbefalinger på en række områder, bl.a. information, organisering, inddragelse af brugere, aktiviteter og sygefravær.

PERSO N A L E

Antallet af fastansatte medarbejdere i hjemmeplejen er faldet med 115 fuldtidsstillinger i 2006, og personalet tæller nu i alt 2.206 fuldtidsstillinger.

85% af medarbejderne i hjemmeplejen er kvinder.

Udvikling i antal fuldtidsstillinger i hjemmeplejen i 2006

Hovedparten af medarbejderne er fyldt 40 år (56%), mens 5% er over 60 år. Godt 3/4 af medarbejderne leverer hjemmeplejeydelser, 12% har sygeplejeopgaver, og 10% arbejder med ledelse og administration.

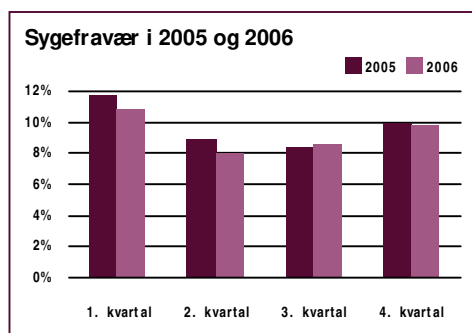
På grund af rekrutteringsproblemer og sygefravær benytter hjemmeplejen vikarer til at udføre en del af hjælpen. I 2006 var vikarudgiften 144,4 mio. kr.

SYGEFRAVÆR

Sygefraværet har også i 2006 været et fokusområde i hjemmeplejen.

Der er arbejdet målrettet med at sænke fraværet, bl.a. ved sygefraværssamtaler. I 2006

var det samlede sygefravær 9,3%, hvilket er et fald i forhold til 2005, hvor det lå på 9,8%.

Udvikling i sygefraværet i hjemmeplejen i 2005 og 2006 i procent af normeret arbejdstid

Faldet skyldes først og fremmest en reduktion i langtidsfraværet, der nu udgør ca. halvdelen af det samlede fravær. I begge år er der dog sæsonvise udsving med højere sygefravær i 1. og 4. kvartal.

Desuden er der en tendens til, at sygefraværet er højere for kvinder (9,7%) end for mænd (7,3%).

ØKONOMI

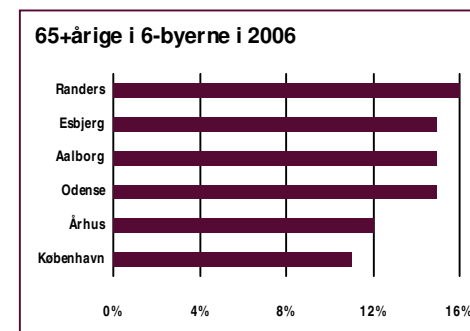
Årsregnskabet for 2006 viser, at der samlet er en budgetoverskridelse i de kommunale hjemmeplejenheder på 53,1 mio. kr., svarende til 6,4 %.

På det samlede hjemmeplejeområde, inkl. private leverandører, centrale midler m.m., viser årsregnskabet et merforbrug på 40,6 mio. kr., hvilket svarer til 4,6%. De centrale puljemidler dækker de tværgående driftsudgifter, der bliver afholdt af Centralforvaltningen, f.eks. arbejdsskadeerstatning.

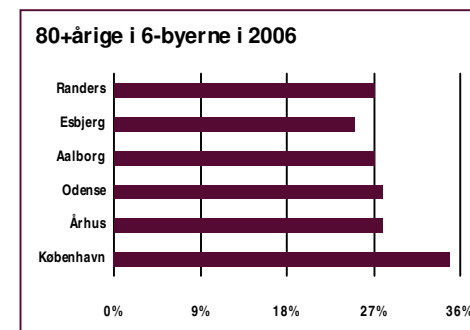
KØBENHAVN OG DE ANDRE 6-BYER

Københavns Kommune deltager i et samarbejde med Århus, Odense, Aalborg, Esbjerg og Randers - kaldet 6-by-samarbejdet - hvor målet bl.a. er at sammenligne nøgletal for aktiviteter og økonomi.

Ældrebefolkningen i København adskiller sig fra de fem andre byer. København har således den mindste andel af ældre, hvilket bl.a. afspejler det store fald i antallet af ældre i København, mens befolkningen i de andre byer bliver stadig ældre.

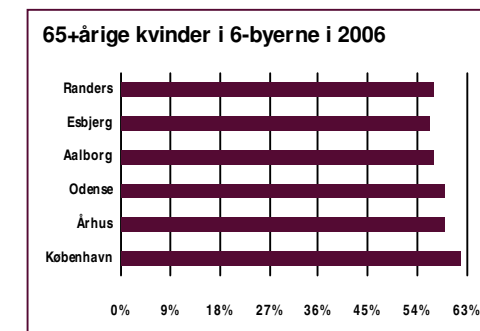
65+årige borgeres andel af hele befolkningen i 6-byerne pr. 01.01.2007

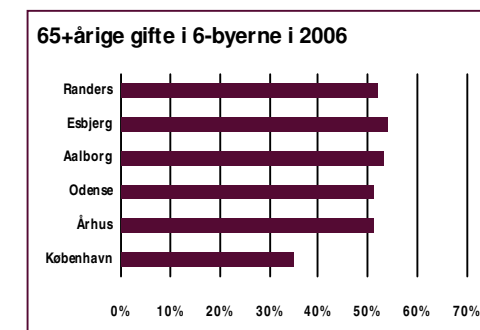
80+årige borgeres andel af ældrebefolkningen i 6-byerne pr. 01.01.2007

Samtidigt er en større del af ældrebefolkningen over 80 år i København. Det har stor betydning for det samlede plejebestand, da de ældste ældre typisk har størst plejebestand.

København adskiller sig ligeledes ved, at kvinder udgør en større del af de ældre borgere end i de øvrige byer. Det samme gælder antallet af gifte ældre. Hvor omkring halvdelen af de ældre er gift i Århus, Odense, Aalborg, Esbjerg og Randers, er det kun 35% i København.

65+årige kvinders andel af ældrebefolkningen i 6-byerne pr. 01.01.2007

65+årige enliges andel af ældrebefolkningen i 6-byerne pr. 01.01.2007

MYNDIGHED

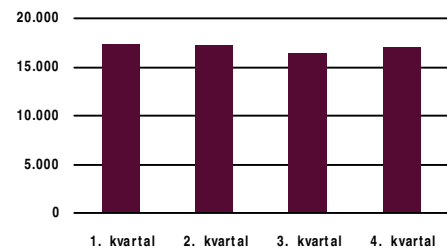
Visitationen vurderer borgernes behov for hjælp og visiterer derefter til et konkret tilbud, f.eks. praktisk hjælp, personlig pleje eller plejehjem.

MODTAGERE AF HJEMMEHJÆLP

I løbet af 2006 har i alt 21.695 borgere modtaget hjemmehjælp. Generelt er der en tendens til, at antallet af hjemmehjælpsmodtagere falder, men der har dog været en stigning i årets sidste kvartal. Det skyldes bl.a. sæsonudsving i plejebehovet, da flere borgere bliver syge i løbet af vinterhalvåret.

Der er en forholdsvis stor tilgang og afgang af borgere i hjemmeplejen. I 2006 har der således været en tilgang på 24%, mens afgang var 28%.

Modtagere af hjemmehjælp i 2006

Udvikling i antallet af modtagere af hjemmehjælp i 2006

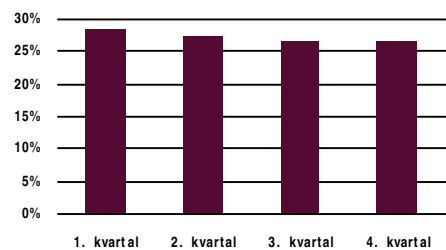
Omkring 2/3 af hjemmehjælpsmodtagerne er over 80 år, mens 1/3 er mellem 65 og 79 år. Størstedelen er kvinder (74%), mens kun 26% er mænd. Desuden er kun 15% af modtagerne gift.

DÆKNINGSGRAD

Dækningsgraden viser andelen af hjemmeboende borgere over 65 år, der modtager hjemmehjælp.

I 2006 har dækningsgraden været jævnt faldende, men stagnerer dog i 4. kvartal, hvilket afspejler sæsonudsvinget i plejebehovet.

Dækningsgrader i 2006

Udvikling i andelen af hjemmeboende 65+ årige borgere, der modtager hjemmehjælp i 2006

Plejebehovet er størst hos de ældste ældre. Det afspejles i forskelle i dækningsgraderne. Mens 59% af de 80+ årige modtager hjælp, gælder det kun for 15% af de 65-79-årige.

KOMMUNAL OG PRIVAT LEVERANDØR

Borgere, der er visiteret til hjemmehjælp, kan vælge imellem den kommunale hjemmepleje og en række private leverandører.

Mange af borgerne vælger i praksis at få en del af hjælpen udført af den kommunale hjemmepleje, mens de f.eks. vælger at få en indkøbsordning hos en privat leverandør. I alt får 91% af borgerne hjælp fra den kommunale hjemmepleje, og 62% får hjælp fra en eller flere af de private leverandører.

Den kommunale hjemmepleje udfører typisk personlig pleje og praktisk hjælp, hvorimod private leverandører i højere grad leverer praktisk hjælp og ordninger (indkøb, vask og grundig rengøring).

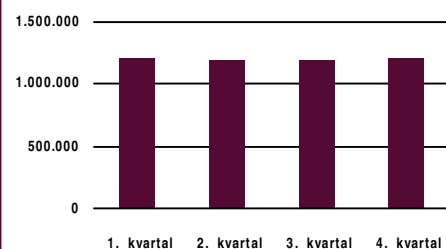
HJEMMEPLEJE

Der er i alt 14 kommunale hjemmeplejeenheder i lokalområderne, der leverer ydelser til borgere, som har fast eller midlertidig adresse i området.

LEVEREDE BESØG OG TIMER

Der blev i 2006 leveret i alt 4,8 mio. besøg af den kommunale hjemmepleje, svarende til ca. 92.000 besøg om ugen.

Leverede besøg i 2006

Udvikling i antal leverede besøg i hjemmeplejen i 2006

Herudover aflyste borgerne 7% af besøgene eller knap 440.000 besøg. Der er samtidig en tendens til, at der er blevet flere besøg af kortere varighed.

I 2006 blev der i daghjemmehjælpen i alt leveret 87% af de visiterede timer. Ses der nærmere på opgørelserne fremgår det dog, at der er leveret stort set alle (96%) de planlagte timer.

Forskellen mellem de visiterede og de planlagte timer skyldes bl.a., at der går tid fra ydelserne bestilles til de lægges ind i køreplanen.

Herudover aflyser borgerne knap 5% af timerne, der således ikke kan leveres.

Der er forskel på tværs af gruppetyper, hvor leveranceprocenten er relativt lavere for sygeplejen og aftenhjemmehjælpen end for daghjemmehjælpen. Det skyldes bl.a., at disse grupper har en højere grad af til- og afgang af borgere.

MED ARBEJDERE I BORGERENS HJEM

Antallet af medarbejdere i borgerens hjem er afhængig af den enkelte borgers behov for hjælp. Jo mere hjælp - og jo flere besøg - borgeren har behov for, jo flere medarbejdere møder borgeren.

Knap 3/4 af hjemmehjælpsmodtagerne får besøg af 1-5 medarbejdere om ugen. Heraf får omkring 1/3 kun besøg af én medarbejder i løbet af en uge. Det drejer sig især om borgere, der udelukkende har praktisk hjælp, f.eks. rengøring i dagtimerne.

Enkelte borgere, der har et stort behov for pleje, får hjælp fra mere ned 10 medarbejdere om ugen. Disse borgere har typisk behov for pleje døgnet rundt og får ofte besøg af flere hjælpere samtidigt.

TILSYN

Der er gennemført tilsyn med samtlige kommunale hjemmeplejeenheder i 2006.

Der er i alt gennemført 15 tilsyn.

Tilsynene gav ikke anledning til anmærkninger for alvorlige svigt i plejen og omsorgen.

Der blev dog givet 22 anmærkninger for større mangler, især vedrørende plejeplaner og medicinadministration.

det er udgifter, der er direkte forbundet med bestilling af serviceydelserne til borgere.

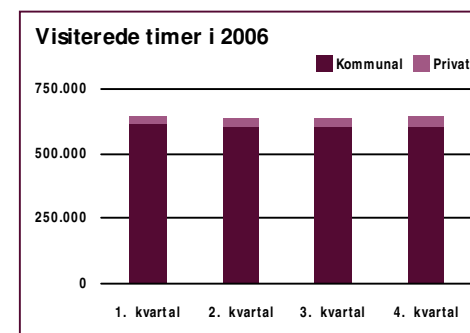
VISITERET HJÆLP

Borgere, der har behov for hjælp, bliver visiteret til forskellige ydelser afhængig af deres situation.

I alt 77% af borgerne har fået praktisk hjælp i 2006, mens 72% har modtaget hjælp til personlig pleje. Desuden har 1/3 af modtagerne en indkøbs- og/ eller vaskeordning,

Personlig pleje og praktisk hjælp tildeles som en række separate ydelser til borgere, der har behov for hjælp. De visiterede ydelser bestilles hos en leverandør med angivelse af ydelsernes omfang i visiteret tid.

I 2006 blev der i alt visiteret knap 2,6 mio. timer. Hen over året har der været et fald fra 645.000 timer i 1. kvartal og til 640.000 timer i 4. kvartal.

Udvikling i antal visiterede timer til hjemmeplejen i 2006 fordelt på kommunale og private leverandører

Der er dog samtidig en tendens til, at antallet af visiterede timer er lidt højere i 1. og 4. kvartal, hvilket svarer til stigningen i antallet af modtagere.

95% af de visiterede timer bliver udført af den kommunale hjemmepleje, mens 5% udføres af en privat leverandør, der desuden leverer vaske- og indkøbsordninger.

Hovedparten af timerne i hjemmeplejen (80%) omfatter personlig pleje, hvor 20% omfatter praktisk hjælp. Selvom de fleste af hjemmehjælpsmodtagerne får praktisk hjælp, dækker den praktiske hjælp altså kun en mindre del af timerne.

Størstedelen af den visiterede tid tildeles borgere over 80 år (72%). Herudover tildeles 75% af timerne til kvinder, ligesom godt halvdelen af timerne tildeles enker/enkemænd. Tendensen i fordelingen af visiterede timer afspejler således profilen i gruppen af hjemmehjælpsmodtagere, idet hovedparten af timerne samlet set tildeles kvinder over 80 år, som typisk er enker eller fraskilte.

VISITERET TID PR. BORGER

Den gennemsnitlige visiterede tid pr. borger svinger mellem 3,34 timer og 3,45 timer om ugen i 2006.

Gennemsnittet dækker dog over stor spredning, idet omkring 2/3 af borgerne modtager mindre end 2 timers hjælp om ugen, hvorimod kun 8% får over 20 timers hjemmehjælp i løbet af en uge.

PLEJHJEMSBEBOERE

Samlet set er der 3.452 plejehjemsbeboere ved udgangen af 2006. Størstedelen er over 80 år (65%), 25% er 65-79 år, mens kun 10% er under 65 år.

De fleste plejehjemsbeboere er kvinder (70%), og kun 10% af plejehjemsbeboerne er gift.

GODKENDTE ANSØGNINGER

I løbet af 2006 blev 1.608 københavnske borgere godkendt til en plejehjemsplads, hvilket er et fald på 12% i forhold til 2005. Et næsten tilsvarende fald er der i antallet af ansøgninger til plejehjem (11%). En del af denne udvikling skyldes faldet i ældrebefolkningen i kommunen. Herudover betyder kommunens moderniseringsplan, at der løbende lukkes plejehjem for at gennemføre modernisering af boligerne.

95 borgere blev godkendt til en demensplads og 69 til en beskyttet bolig i løbet af 2006. Det er et fald på henholdsvis 48% og 70% i forhold til 2005. Faldet i godkendte ansøgninger til en beskyttet bolig skyldes, at denne boligtype er under afvikling.

VENTENDE BORGERE

Antallet af borgere, som venter på en plejehjemsplads, er faldet i løbet af 2006. I slutningen af året var der 446 borgere, som ventede på en plads, hvilket er 5% færre end i starten af året.

Antallet af hospitalsindlagte borgere, som venter på en plejehjemsplads, er faldet fra 61 personer til 49 personer i 2006, hvilket svarer til ca. 20%.

42 borgere stod på venteliste til en demensplads og 62 borgere til en beskyttet bolig ved slutningen af 2006.

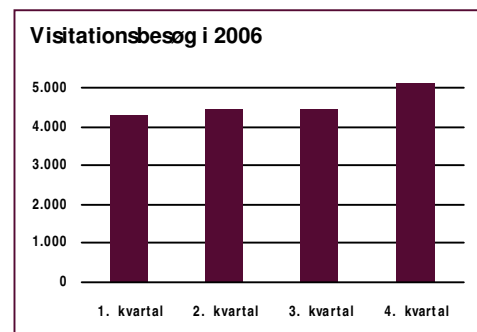
KØB OG SALG AF PLADSER

Borgere i andre kommuner kan få en plejehjemsplads i København, ligesom en del københavnske borgere ønsker at bo på et plejehjem i en anden kommune.

Københavns Kommune købte i 2006 i alt 651 pladser, heraf 33 beskyttede boliger, i andre kommuner. Salget af pladser udgør i samme periode 213, hvoraf 167 er plejehjemspladser og 36 er beskyttede boliger.

VISITATIONSBESØG

En borger, der har et behov for hjælp, modtager et besøg fra en visitator, som skal vurdere borgerens situation og behov for hjælp.

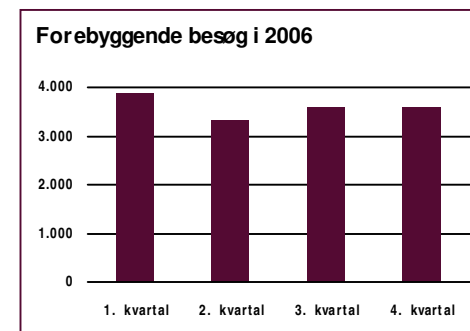
Udvikling i antal visitationsbesøg i 2006

Antallet af besøg har været svagt stigende i løbet af 2006, og der er i alt gennemført 18.812 besøg.

De fleste af visitationsbesøgene (78%) omfatter en revisitation af borgere, der allerede modtager hjemmehjælp eller bor på plejehjem.

FOREBYGGENDE HJEMMESØG

Alle borgere over 75 år, der bor i egen bolig, får tilbudt to forebyggende hjemmebesøg hvert år. En del borgere vælger dog helt at afslå tilbuddet eller ønsker at få besøg på et senere tidspunkt.

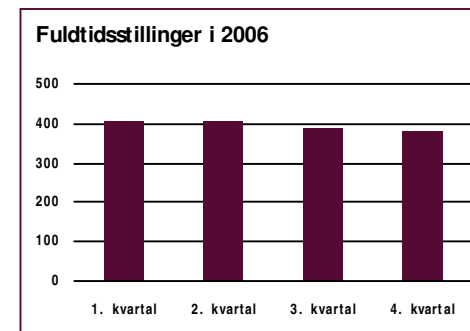

Udvikling i antal forebyggende hjemmebesøg i 2006

I 2006 blev der gennemført i alt 14.341 besøg, og 42% af borgerne over 75 år modtog besøg.

PERSONALE

Antallet af medarbejdere på myndighedsområdet er faldet med 24 fuldtidsstillinger i løbet af 2006, og personalet tæller nu i alt 379 fuldtidsstillinger.

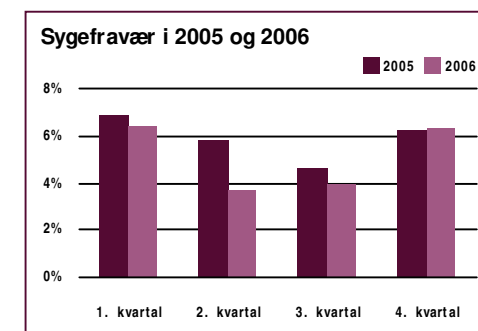

Udvikling i antal fuldtidsstillinger på myndighedsområdet i 2006

Faldet afspejler bl.a., at en del af medarbejderne i 2006 er overgået til de nye Servicecentre, som hører under Økonomiforvaltningen.

SYGGEFRAVÆR

I 2006 var det samlede sygefravær 5,1%, hvilket er et fald i forhold til 2005, hvor det lå på 5,9%.

Udvikling i sygefraværet på myndighedsområdet i 2005 og 2006 i procent af normeret arbejdstid

Faldet skyldes især, at der er sket en reduktion i langtidsfraværet, som nu udgør godt 1/3 af det samlede fravær. I begge år er der dog sæsonvise udsving med højere sygefravær i 1. og 4. kvartal.

ØKONOMI

Årsregnskabet for myndighedsdelen viser et merforbrug på 14,5 mio. kr. for hele 2006 svarende til 1,6% af budgettet for bestilte timer/ydelser, køb af borgerrettede ydelser, ordninger og drift (forebyggende besøg og visitation).

Langt størstedelen af merforbruget kan henføres til køb af timer/ydelser og ordninger, dvs.